

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

Narodna značka

za vse leto 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolnitve narodne se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopiši se ne vraščajo. Narodno, oglasno in reklamacijsko je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik in konzorcijski list „Edinost“ — Natisnila tiskarna konzorcijski list „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18. Poštno-konvencionalni račun št. 841.652.

TELEFON štov. 1157.

Redni občni zbor političnega društva „Edinost“.

Poročilo tajnika.

(Zvršetak.)

Naše šolsko vprašanje. Tu smo torej zopet pri detetu največjih skrbi, največje brige in najhuje jeze — tržaških Slovencev, pri tej vnebovpijoči krivici. Javnih hrupnih demonstracij sicer ni bilo v tem letu radi tega vprašanja, ali delo za njega pravično rešitev se je intenzivno nadaljevalo tudi v minoletem društvenem letu. Društvo je posredovalo pri raznih faktorjih v Trstu in na Dunaju ter urgiralo rešitev. In zopet nam je zabeležiti, da se je g. državni poslanec Spinčić tudi ob tem vprašanju potegoval za nas z vso vmo. Nu, kruta nevhvaležnost bi bila, ako ne bi zabeležili tu, da gospod dr. Gregorin, ki je posvetil temu vprašanju že neizmerno svoto skrbi truda in rodoljubnega navdušenja, tudi v minoletem letu ni popustil nobenega koraka in nobene prilike, da je na zelo primernih mestih deloval, da bi se to vprašanje vendar enkrat rešilo v smislu pravice, dejanske potrebe, javne naobrazbe in — humanitete.

Slavni zbor bi gotovo želel kaj izvedeti, kako stoji danes nade za rešitev te srčne stvari tržaških Slovencev. Pozitivnega odgovora na to vprašanje ne moremo dati seveda nikakega. K večjemu moremo govoriti o utisu ki ga imamo. V naši Avstriji je zelo rizkirano, ako hoče kdo proklovati, kaj dobrega. Izlasti nas Slovencev avstrijske vlade nimajo navade razvajati z ugodnimi rešitvami. Neugodne so jej bolj v prstih, tudi če so proti pravici in zakonu. No, vzlic vsem grenkim izkustvom, ki silijo v skrajno previdnost in skepticizem, rizkiramo izjavo, da je utis naših letošnjih prizadevanj tak kakor da je na merodavnih mestih vsaj za las ugodnejša dispozicija za rešitev tega vprašanja. Bilo je celo trenutkov ko smo gojili iskrico nade, da bo to naše vprašanje rešeno morda že z začetkom tega šolskega leta. Ta nada se ni izpolnila, ali pri tem ne smemo pozabiti, da je bilo tudi letos na dnevnem redu vprašanje vseh vprašanj: volilna reforma. Tudi pozornost vlade je bila posvečena le temu vprašanju, z druga so se puščala na strani nerešena. To je utegnil biti te pot vzrok, da je naše šolsko vprašanje ostalo še nerešeno. Pri tem pa tudi ni izključeno, da se vlada — v svoji veliki skrbi za volilno reformo — ni hotela lotiti rešitve našega šolskega vprašanja zato, da ne bi nemilo zadela in razburila na tej ali oni strani in si tako kvarila dispozicije za volilno reformo. Naš rekurz leži na namestništvu. Če se odloči vlada za rešitev tega rekursa je usoda našega vprašanja odvisna od tržaškega namestništva. Če se pa vlada odloči za drugačno rešitev: da nam namreč nama da šolo — potem je usoda v rokah centralne oblasti na Dunaju. Pa naj bo tako ali tako: dolžnost prihodnjemu odboru bo, da razvije vso svojo energijo in delavnost v to, da se to naše šolsko vprašanje reši vsaj do začetka prihodnjega šolskega leta.

Slovenske šole v Trstu nismo še dobili; zato pa dobimo — italijansko šolo pri sv. Ivanu. Zgodovina snovanja te šole meče zopet kričeče-karakteristično luč na postopanje avstrijskih vlad. Ne bomo priporočali na dolgo, ampak konstatujemo le par kričečih dejstev: Mestni svet je sklenil ustanoviti na šoli pri sv. Ivanu italijanske paralele. Namestništvo je razveljavilo ta sklep mestnega sveta kakor nezakonit in neutemeljen. Mestni svet je uležil rekurz na ministerstvo proti tej odredbi tržaškega namestništva. Sedaj pa čuje in strmite na razsodbi centralne vlade: ta je sicer potrdila naredbo namestništva in s tem tudi izrekla, da bi bile italijanske paralele pri sv. Ivanu nezakonite in nepotrebne, hkratu pa je v svojem

utemeljevanju izrekla, da paralele ne bi zadoščale ter je namignila mestnemu svetu, naj ustanovi pri sv. Ivanu samostojno italijansko šolo!! Tu imamo torej nenavaden neverjeten slučaj: rekurs se odbija, ob enem pa se rekurentu ponuja več, nego je zahteval v rekursu! To je zares unicum tudi v avstrijski državi — modrosti in pravičnosti! Ob enem pa tudi drastičen izgled, kako naši Italijani, tudi če so padli, vedno padajo pri naši vladi — na mehko in srčno stran!

Ob vprašanju italijanske šole pri sv. Ivanu je še zabeležiti, da smo imeli pri sv. Ivanu velik protesten shod, ki je vsprejel oestro resolucijo proti italijanski šoli pri sv. Ivanu.

Še eno dete bolečin ima naša šolska mizerija: vprašanje prepotrebne šole v Gropadi. Kakih 18 let je menda, kar so Gropajci uležili prvo prošnjo, in kakih 12 let je, odkar čakajo na rešitev zadnje svoje prošnje vzlic neštevilnim potem in urgencijam! To bodi konstatirano v čast in slavo avstrijskim razmeram in v pojasnilo svetu, kako se ustreza kulturnim potrebam tržaških Slovencev!! — Naše društvo je šlo Gropajcem na roko tudi v minoletem letu in jih je vodilo na njihovem križevem potu za najelementarnejšo človeško pravico.

Dolenčev spomenik. Tudi znana afera z Dolenčevim spomenikom se vleče že leta in leta in je tudi kričeč izgled, kako strma je pot po kateri morajo sopeti tržaški Slovenci do — svoje pravice. Celo ta pravica se nam odreka, da bi smeli spomin svojih dragih mrtvih častiti v svojem jeziku. Iz vprašanja napisa na Dolenčevem spomeniku se je razvilo principijelno jezikovno vprašanje. Municipalna delegacija je odklonila pritožbo odbora za Dolenčev spomenik od 2. avgusta 1905. iz tega edinega vzroka, ker je bil ta utok sestavljen v slovenskem jeziku. Odbor za Dolenčev spomenik je uležil na to (po odvetniku dr. u. Rybaču) tožbo na državno sodišče radi kršenja od ustave zadržane politične pravice jezikovne ravnopravnosti. Vsled te tožbe se je vršila dne 16. januarja 1906 na državnem sodišču na Dunaju javna razprava in ta visoka sodna instanca je razsodila, da je municipalna delegacija se svojim omenjenim sklepom kršila v državnih temeljnih zakonih zadržane politične pravice pritožujočega se odbora. V razlogih je rečeno, da zapovedim člena XIX. državnih temeljnih zakonov glede enakopravnosti v deželi navadnih jezikov niso podrejene samo državne, ampak tudi avtonomne oblasti, a slovenski jezik je v Trstu notorično v deželi navaden jezik!

In zopet smo torej izvajali na najvišjih instancah krasno principijelno zmago. Ali teh jih imamo že celo vrsto, ki nam pa vse skupaj nič ne hasnejo in ostajajo brez praktične veljave, dokler ne najde državna oblast poguma ali pa — poštene volje, da tržaško občino prisili v spoštovanje in izvrševanje avstrijskih zakonov!

Občinske volitve v Miljah. — Nedavno so se vršile občinske volitve v Miljah. To pot so se naši slovenski kmetje krepko spustili v volilni boj in se je vršil tudi shod, na katerem sta posredovala gg. poslanc Mandić in Kompare. Nastop naših kmetov je bil nepričakovano čvrst, tako, da bi jim bila zmaga gotova, da je na volitvah res vladala prava svoboda in da si ni volilna komisija pomagala raznimi finesami, ki so že, žal, v navadi v naši Istri. Teh volitev ne omenjamo samo radi dejstva, da je večina občine miljske slovenska in nam mora biti do tega, da pride slovenski živelj v tej občini do primerne veljave, ampak tudi zato, ker so dogodki v tej občini zbog nje geografske lege — vrata Trsta — več nego lokalnega pomena. Čim bi si pridobili miljsko občino, bil bi sklenjen obroč okolo Trsta. A v mestu s samim sloven-

skim zaledjem mora priti slovenski živelj do primerne veljave! In tej občini se je začela med slovenskim ljudstvom lepo vzbujati doslej dremajoča narodna zavest. To je seveda še le nežna mladika, ki potrebuje skrbnega negovanja. Radi slovenskega ljudstva v oni občini samega in radi prekolokalne važnosti te občine bodi vodstvom naše stranke v Trstu in v Istri v dolžnost, da vzajemno posvečujeta vso svojo skrb tej občini.

Urad političnega društva „Edinost“ je imel v minoletem društvenem letu obilo posla. Izlasti za časa volitev in pa ob prizadevanju našincev za pridobitev domovinske pravice se je pokazal ta urad kakor potrebna in zelo koristna institucija. Urad je na razpolago se svojo pomočjo ali nasvetom vsakemu našemu človeku, ki se imenboriti za kako politično ali narodno pravico. Voditelj urada je g. Fran Kravos, uradnik „Trg-obrtne zadruge“.

S tem bi bili izcerpljeni važni dogodki iz minolega društvenega leta. Odločilnih, efektivnih političnih zmag in vspehov ne moremo tudi letos beležiti. Vendar pa gledamo z nekim zadoščenjem na dosedanje naše delo. Izvajali smo v Trstu vendar-le mnogo — lepo moralno pridobitev, katere važnosti ne smemo podcenjevati in ki utegne imeti veliko praktično veljavo v prihodnjem razvoju stvari v Trstu. Ugled našega življa pred nasprotniki je precej narastel. Danes se nas ne zaničuje več toliko, ampak se nas resno uvažuje. Tlačeni smo sicer še, ali resno uvaževani! Zadnje debate v mestnem svetu so nam prinesle razveseljav pojav: ugled našega zastopstva v zbornici in pred meščanstvom! Morda še nikdar se ni tudi med italijanskim meščanstvom govorilo tako spoštljivo o naši delegaciji v mestnem svetu, kakor sedaj. Ugled zastopnikov pa je v največ korist stvari sami.

Prekeren je naš položaj še vedno, nasprotstva velika, obrambena sredstva na naši strani skromna, vendar pa je danes v nas trdna vera, da se ohranimo, da privedemo svojo ladijo v varno pristanišče, ako bomo znali te svoje skromne sile združevati na skupno delo z jednim jednim ciljem: rešitev, obstanek in srečna bodočnost naroda slovenskega na tržaškem ozemlju. Zaključujemo torej vsklikom: Po konci z glavo! Sursum corda!

Nemška invazija na Primorskem.

(Dopis.)

Krivica kriči po saniranju. Zboljšanje pa more priti le preko vlade, a vi, gospoda poslanci, ste poklicani, da pritiskate na državno upravo. Kar zahtevamo mi tu, ni nikaka politična agitacija, ki bi se nemilo dotikala kakih ptujih interesov. Mi zahtevamo kulturnih sredstev, ki ustvarjajo pogoj za življenje. Ta sredstva pa je država dolžna dati svojim državljanom, in če jih ne daja, je izgubila svojo svrhu, opravičenje svoje ekzistence. Dolžnost nasproti svojemu rodu in domovini nam nalaga, da bijemo ta boj za obstanek. In razmere, ob katerih bijemo ta boj; so neugodne, kakor si je le možno misliti. Državni šolski zistem v Trstu je pravo moralno nasilje na našem rodu. V imenu slovenske stvari v Trstu, v imenu neizmernih interesov naše domovine, angažiranih v tem emporiju, pozivljamo slovenske in hrvatske poslance, naj se zavedo svoje dolžnosti nasproti tržaškemu vprašanju in naj uprejo vse svoje sile, da se enkrat preneha nasilje in nastopijo razmere, ki bodo odgovarjale narodnostnim razmeram v pokrajini: jednaki pravici! Narodu odrekati narodno šolo, to je tiranija, ki nas spominja na prusko barbarstvo nasproti poznajskim Poljakom. Neha naj ta sramota, da se more črtati prisposodob med barbarstvom pruskim in šolsko mizerijo v Trstu. To povejte vladi, o gospoda poslanci, z vso odločnostjo: šola v Trstu naj služi naobrazbi prebivalstva v deželi, ne pa kakor

instrument nemške invazije v naše kraje!

Zalili bi menda vodilne naše narodne faktorje v Istri, ako bi jih hoteli se opozarjati, da se ta nemška invazija sistematično sili tudi v Istro. Pula in Opatija govorita! Konstatujemo, da so državne šole v teh dveh krajih v kratkem času obogatele kar za tri učne moči. To je nekaj, ako uvažujemo, kako se drugod skopuhari! In konstatujemo dalje, da se niso ta mesta niti razpisala, niti se ni jemalo nikakega obzira na jezikovne in narodnostne razmere.

Vendar pa so razmere veliko ugodnejše nego v Trstu. Tam imajo vsaj deželni šolski zakon, v Trstu pa ga nimamo. To se pravi: ne javnost, ne učitelj nimata nikake opore. Anarhija je to, v kateri smo izročeni samovolji nekaterih avtokratov na milost in nemilost.

Skrajni čas bi že bil, da se vlada ganeči da se neha to stanje, ob katerem je edini naš Trst — izven zakona. Tu mora vlada pritiskati! Ako noče iti z lepa, pa naj gre — avtonomija gori, avtonomija doli — z grda. Saj v Trstu itak ne uživamo blagoslova avtonomije, ampak ječimo le pod zlorabo avtonomije. — Pred zakonom smo vsi enaki — je izjavil te dni neki visoki gospod! Tako bodi! Vsi enake pravice, vsi enake dolžnosti! Zakaj naj bi užival ravno nemški učitelj v Trstu prednosti in privilegije! Tudi on naj bo popolnoma vsposobljen za vršenje učiteljskega poklica v naših krajih. In če ni vsposobljen, je šolski upravi prva dolžnost, da tacega učitelja — ne pošilja v naše kraje! Mož naj ostane le tam gori na nemškem severu! Princip enake pravice vseh — in ta princip ima svoj nepremičen fundament v državnih osnovnih zakonih — absolutno zadržano, da bi se z državnimi sredstvi pospeševala v naše slovansko-italijansko Primorje — nemška invazija!!

(Zvršetak.)

Proračunski odsek avstrijske delegacije.

(Brz. poročilo.)

BUDIMPEŠTA 11. Pododbor, ki ga je za armadna zalaganja izvolil proračunski odsek avstrijske delegacije, je nadaljeval danes svoje posvetovanje. Del. Kozłowski je zahteval od vojnega ministra raznih pojasnil. Del. Steiner je pokazal na ogorčenje, ki se je pojavilo med prebivalstvom ne glede na stranko in narodnost, ko se je zvedelo za dogovor med avstrijsko in ogrsko vlado, dogovor, ki silno škoduje avstrijskim interesom. Splošno se zahteva, naj bi se pogodba preklicala, in da je treba ščititi avstrijske interese. Govornik je rekel, da je za njega merodajen in važen sklep ministerskega sveta od 27. sept. 1906. Ker so bila nasproti izjavi sedanjega kabineta nagodbena vprašanja separatno rešena v škodo Avstrije, je govornik prisiljen vprašati vojnega ministra, ako se je tajno dogovorilo tudi glede ednotnosti armade, armadnega jezika, zastav itd. Govornik je konečno zahteval, naj se dogovor predloži obema zbornicama državnega zbora. — Na to je govoril dr. Ryba, ki je naglašal, da je državno vojno ministerstvo glede nabavljanj za armado postopalo precej samostojno, čemur je seveda olajševalni vzrok naša ustrežljivost nasproti vojni upravi. Oba avstrijska ministra sta bila v stiski, ker sta stala pred dovršenimi dejavnji. Po mnenju govornika je razdelitev zalaganj glede na kvoto za avstrijsko industrijo krivična. Kompenzacije, o katerih se govori, bi bilo najbolje, da se jih črta iz dogovora. Govornik je omenil, da je ravno ogrska malinarska industrija uničila avstrijsko industrijo in da je avstrijska vlada obsojala agitacijo proti ogrski moki kakor hudodelstvo proti državi. Govornik je pojasnjeval potem vprašanje poljedelskih zalaganj ter zahteval, da naj se vojna uprava ozira na male kmetovalce.

Del. Dobernig je pokazal na najnovejši sklep ogrskih industrijalcev, ki dokazuje, da je nujno, da se čim prej popolnoma ločita

obe državni polovici. Pri tej ločitvi izgubimo mi mnogo manj nego Ogrska, samo ne sme biti avstrijska vlada popustljiva. Govornik je predlagal resolucijo, v kateri delegacija obžaluje, da je vojno ministerstvo brez znanja avstrijske vlade sklenilo z ogrsko vlado dogovore glede zalaganja armade, kar pomenja veliko škodo za gospodarske interese Avstrije. Minister za trgovino dr. Fort je zagovarjal vlado pred očitanjem, da je avstrijsko javno mnenje zvedelo o dogovoru še le po ovinkih preko Ogrske. Nadalje je minister pojasnil razna podrobna vprašanja, stavljenja tekom debate. Minister za poljedelstvo se je pridružil akciji ministra za trgovino. Minister je glede zalaganja armade izjavil, da stori za poljedelstvo, kar bo možno sploh doseči. — Na popoldanski seji sta podala razna pojasnila vojni minister Schöneck in FML Krobatin.

Volilna reforma pred gospodsko zbornico.

(Brzobjavo poročilo).

DUNAJ 11. Na včerajšnji seji komisije gospodske zbornice za volilno reformo je govoril ministerski predsednik baron Beck, ki je svaril pred pluralitetnim zistemom in pred tem, da nastanejo resni spori z nedoglednimi posledicami, ako odkloni gospodska zbornica volilno reformo. Vlada hoče vsprejeti predlog merodajnih skupin gospodske zbornice, da se določi za isto numerus clausus, vendar se mora o tozadavnem predlogu razpravljati neodvisno od volilne reforme. Debate sta se udeležila tudi grof Thun in knez Auersperg. Knez Schönburg in dr. Maluš sta ostro napadala volilno reformo. Za pluralitetni zistem sta govorila dr. Plener in grof Pininski. Le baron Chlumetzky je govoril za to, da se predlog vsprejme nespremenjeno. Sodi se, da bo večina glasovala za pluraliteto in da gospodska zbornica postavi pogoj, da se prej reši vprašanje glede novele „numerus clausus“. Nadejamo se, da bo položaj v plenumu gospodske zbornice drugačen, nego li v komisiji. Govori se, da ima baron Beck že pooblastilo, da imenuje večje število novih členov, da si zagotovi volilno reformo.

DUNAJ 11. Komisija gospodske zbornice za volilno reformo je nadaljevala danes generalno debato o volilni reformi. Seja je trajala do 2. ure popoldne in se je popoldne nadaljevala. Navzoča sta bila ministerski predsednik baron Beck in minister za notranje stvari Bienerth. Prvi je govoril grof Latour, ki je hudo napadal volilno reformo. Govori se, da se komisija odloči za pluraliteto. Ni izključeno, da bo morala volilna reforma se enkrat pred poslansko zbornico, ako se gospodska zbornica ne uda.

Proračunski odsek ogrske delegacije.

(Brz. poročilo).

BUDIMPEŠTA 11. Proračunski odsek ogrske delegacije je po kratki debati vsprejel proračun in dodatni kredit ministerstva za vnanje stvari.

Koncentracija v nemškem in češkem taboru.

Dne 8. t. m. so se sestali v Pragi zaupniki četirih velikih nemških strank na Češkem. S tem sestankom so zadobila prizadevanja za koncentracijo nemških strank vidno in konkretno obliko in v nemškem taboru goje najboljšo nado, da bodo tudi v drugih kronovinah nemške stranke sledile temu izgledu. V debati, ki je trajala štiri ure, so zastopniki vseh strank glasno povdarjali, kako da je po uzakonjenju volilne reforme taka koncentracija stvar neizogibne potrebe, ako si hočejo Nemci ohraniti pozicijo v tej državi. Vsi so brezpogojno pritrtili misli koncentracije. Povdarjali pa so tudi potrebo, da se v stvari zaslusijo tudi volilci. V ta namen se bodo vršili skupni volilni shodi, na katerih bodo navzoči zastopniki vseh štirih strank. Posebnega odbora naloga bo, da v danem momentu reši vprašanje kandidatur, da se tako izognejo vsakemu mejsebojnemu boju med Nemci. Na sestanku je bil navzoč tudi minister Prade, ki je posegel tudi v debato ter je povdarjal svoje simpatije prizadevanjem za koncentracijo nemških strank.

Tudi v češkem taboru se propagira misel na koncentracijo narodnih strank, o čemer je bilo govora že tudi na tem mestu. Izlasti iz doslej najmočnejše mladočeške stranke se množe glasovi za tako združenje sil. Posebno topel priporočevalec te misli so glavno glasilo Mladočehov, a zdi se po poročilih, da je tudi druge narodne stranke ne odklanjajo. V svoji številki od minole nedelje priznava in obžaluje rečeni list poraz mladočeškega državno-

zbojskega kluba ter obtožuje vodstvo kluba, da je opetovano preziralo sklepe vodstva stranke v Pragi. Ta nastop „Narodnih listov“ proti vodstvu mladočeškega kluba v državnem zboru preseneča, ako uvažujemo, da so bili vse do zadnjega ravno „Narodni listi“, ki so opravičevali g. dra. Kramara in družbo. Tega nastopa si torej ne moremo tolmačiti drugače, nego da ga je izsilila nujna potreba. V namen remedure priporoča rečeni list koncentracijo čeških strank. Pred vsem pa nasvetuje, naj se reorganizira mladočeška stranka sama. Za koncentracijo strank stavlja vrsto pogojev, ki so: a.) Koalirane stranke naj tvorijo jednoten klub v državnem zboru; b.) Mladočeška stranka se ima sporazumeti s koaliranimi strankami za skupen program, ki naj obseza vse narodne zahteve; c.) Poleg tega temeljnega programa naj se sestavi aktuelen političen in gospodarski program; d.) Koalirane stranke imajo natančno označiti svoje stališče nasproti klerikalni in socialno-demokratski stranki; e.) Skupni češki državnozbojski klub ima stopiti v pogajanja z vsemi slovanskimi strankami, da-li bi ne bilo možno doseči ujedinitve ob posamičnih vprašanjih; f.) delati je na sporazumljenju za prihodnje državnozbojske volitve. O vseh teh vprašanjih se je že razpravljalo v mladočeški stranki in morda se preide skoraj od teoretičnih razmotrivanj k praktičnemu izvajanju koalicijskega načrta.

Vspričo teh analognih prizadevanj v nemškem in češkem taboru, bi bilo zelo vabljivo postaviti vprašanje: kako se pa mislijo siromašni Slovenci oborožiti za prihodnje nove dobe in nove položaje? Ali za božjo voljo: le čudak, ki je prespal naš kolosalni napredek more postaviti tako vprašanje! Res je sicer, da so Nemci mnogoštevilni narod z neizmernimi narodnimi in političnimi sredstvi; res je tudi, da so Čehi številno mnogo močnejši od nas in da so kulturelno in gospodarski na stopinji, ki jo mi Slovenci lbržkone nikdar ne dosežemo; res je nadalje, da je tem v vsem nasičenim in favoriziranim Nemcem za dogledne čase zagotovljena vsa zaščita, dočim je na drugi strani britka resnica, da mi nimamo od zgoraj pričakovati nikake dobrohotnosti; in slednjič je res, da smo Slovenci obdani na vseh straneh le od sovraštva — vse to je sicer res, ali v zlic vsemu temu smo vendar-le drugačni kaveljni, nego Nemci in Čehi: pri nas govorijo le še čudaki, borinani ljudje o potrebi skupne obrambe! Nemci in Čehi naj se le koncentrirajo ker čutijo potrebo za to, mi pa hočemo nadalje ravnati po izkušenem probatnem receptu: klali se bomo med seboj! In če se pri tem tudi utegne zgoditi, da bomo vsi skupaj krvavo tepeni, nam bo pa v tolažbo ponosna zavest, da znamo nepremično, značajno vstrajati v boju — med seboj in da znamo ob tem izvojevati zmage, kakor smo slavno zmagali — ob volilni reformi za naše koroške brate!... Pri nas miglja slava in čast njemu, ki zna čim bolj cepiti naše sile, ker smo uverjeni, da vsako skupno delo, pa bilo tudi za skupne interese je le znak breznačelnosti in gillavi... Zato pa nam je tudi zagotovljena taka bodočnost, kakor š n je — smo vredni!

Ločitev države in cerkve na Francoskem. Kritičen dan.

Včeraj, dan 11. decembra, je bil za Francijo historičen dan prve vrste: z včerajšnjim dnem je postala ločitev dovršen čin. Kakor znano, je zakon o ločitvi določil, da imajo cerkvena poslopja in cerkveno premoženje preiti na verska združenja, ki naj bi se ustanovila. Znano je tudi, da so v katoliškem taboru mnenja divergirala in da je bilo tudi v episkopatu glasov za to, da bi se katoliška cerkev spoprijaznila s tako uredbo. Toda v Rimu so prepovedali ustanovljanja takih združenj in tako se je z včerajšnjim dnem začela odkrita vojna med Francijo in Vatikanom in bo francoska vlada gotovo brezobzirno izvajala zakon o ločitvi. Z dnem 11. decembra preidejo vsa poslopja, ki so last cerkve, na dispozicijo države. Vendar pa hoče vlada — glasom neke brzobjave iz Pariza — v nekaterih pogledih čim blažje postopati. Na primer: pravica svečnikov do penzije ostane. Pač pa bodo sekvestrirane vse škofijske palače in župni dvorci. Zakon se spremeni v smislu, da se bodo mogla verska združenja ustanovljati tudi brez dovoljenja papeža in škofov. Ta združenja bodo mogla uživati cerkvena premoženja. Republiškanski listi pišejo najostreje proti sv. Stolicy ter jej očitajo, da ščuva vernike v kršenja zakona. Krivdo na vedenju Vatikana pa pri-

pisujejo vplivu redov, ki so morali zapustiti Francijo. Ves svet bo pričakoval z največjo napetostjo nadaljnjega razvoja te gigantske vojne med oficijelno Francijo in Vatikanom.

Drobne politične vesti.

Shod proti bosanski upravi. Kakor poročajo iz Belegrada, se je v nedeljo vršil v Valjevu shod proti upravi Bosne in Hercegovine.

Otvoritev tirolskega deželnega zbora in trentinski poslanci. V ponedeljek so se v Inomestu sestali trentinski deželni poslanci, da se posvetujejo o predlogu dra. Kathreina glede sporazumljenja za otvoritev tirolskega deželnega zbora. Izvoljeni so bili zaupniki, ki se bodo dne 15. t. m. pogajali z dr. Kathreinom. Sklepi so tajni, toda zdi se, da pride gotovo do sporazuma.

Srbski cerkveni narodni sabor se sestane v Sremskih Karlovcih dne 23. t. m. Kraljevim komisarjem je imenovan Mihajlo Nikolić. Radikalna stranka ima — vkljub pričakovanjem, ki smo jim še včeraj dali izraza po vesteh iz Hrvatske — absolutno večino 6 glasov. Uporabivši to okolnost namerava sabor izraziti patrijarhu Brankoviću svojo nezaupnico ter ga tako prisiliti, da odstopi.

Domače vesti.

Odbor političnega društva „Edinost“, izvoljen na občnem zboru dne 9. t. m., se je konstituiral tako-le: Ivan Goriup, predsednik; dr. Otokar Rybář, I. podpredsednik; dr. Edvard Slavik, II. podpredsednik; dr. Josip Wilfan, blagajnik; Josip Mandić, tajnik; Ante Bogdanović, Ante Krešević, Anton Miklavc in Josip Negode, odborniki; Josip Gregorič, Anton Sancin Drejač, Dragotin Pertot, Valentin Cibic, Ferdinand Ferluga, Josip Urbančič, Martin Košuta, Martin Pečar, namestniki; Ivan Prelog in Gracijan Stepančič, pregledovalci računov.

Odbor opozarja, da je društveni uradnik, g. Fran Kravos čez dan v prostorih „Trg. izobraževalnega društva“ v ulici sv. Frančiška št. 2, ter da se pri njem plačuje udnina in vsprejemajo nove oglasitve členov.

Jako moder nasvet, ki naj bi ga uvaževali morda tudi kje drugje, daja pulski „Omnibus“ znanemu tinjanskemu župniku, Fragiaco, ki tako rado hodi na sodnije, bodi kakor tožitelj, bodi kakor toženec. Nasvet se glasi: manje kljubovalnosti proti ljudstvu in več krščanske ljubezni — bine škodilo!

„Narodni dom“ v Puli. — Prva zabavna prireditelj. — (Dopis.) — Pula, ta skrajna južna točka istrske mejne grofije, bila je že za časa Rimljanov strateško važno in življenja polno mesto. — Arena, to naravnost velikansko delo rimskih arhitektov, kakor tudi množina drugih krasnih spomenikov iz one davne dobe, so klasične priče — minule rimljanske mogočnosti, razkošnosti in slave.

Ko so bila polomljena krila orlu rimskega cesarstva, je začelo prej živahno mesto razpadati in ginevati, bodisi vsled sovražnih napadov, bodi tudi po zahtevi naravnega zakona. — In krvoločni benečanski lev je v poznejši dobi le še plenil in odvažal lepe umetnosti in starinske dragocenosti.

Na razvalinah svojedobnega cvetočega mesta naselil se je pozneje hrvaški seljak. In tako vidimo Pulo leta 1848. kakor neznatno ribiško vas z okoli 1200, skoraj povsem hrvaških prebivalcev. — Takrat je bil pulski zaliv proglašen avstrijskim vojnim pristaniščem in iz ribiške naselbine vzrastlo je prav po ameriški cvetoče mesto, ki šteje danes preko 50.000 prebivalcev.

Državni faktorji so smatrali Pulo vsikdar kakor svojo domeno. Ustanovili so celo vrsto nemških šol, misleči, da bo iz teh šol izhajala mladina, samo nemško in državno nadahnjena element. Mejtum, ko za prvotno prebivalstvo — ubogo hrvaško paro — niso imeli nikdar odprtih rok, niti lepe besede, temveč so ravnali žnjo prav po mačehovski, so pa oni isti faktorji, vodjeni po njih vedno modri in neznanski „pametni“ politiki — kaj pristrčno pritiskali na svoja „ljubeča“ srca ljubljensko in Benjaminčeka svojega — istrsko-italijansko kamoro. — Ta poslednja se je — ob popolni svobodi — kaj naglo razvijala in postala naposled velika, razkošna, prevzetna. — V hvaležnost in plačilo svojim dobrotnikom — državnim faktorjem — je pa skrbela, da je tudi tista italijanska mladina, ki pohaja nemške zavode, ravno tako nadahnjena irredentističnim duhom

in aspiracijami, kakor ona izišla iz strogo italijanskih šol. — Und das ist der Fluch des bösen Tat! —

Nasledniki prejšnjih „dobrotnikov“ občutijo to, kajti pulski irredenta ne sovraži samo Slovanov, temveč vse, kar ne trobi v nje rog. — Pobesneli so že tako, da že prirejajo „veliko demonstracijo“, ako se je prikazal na ulici kak veteranski trobentač, kajti to — pravijo — je breztačno izzivanje „mirnega meščanstva“. — Ali tem demonstrantom ne gre za tistih par veteranskih „trobentačev“ temveč za tendencijo, — za idejo, katere nositelji so baje ti poslednji. — Vse to sicer nas prav nič ne briga, ali hoteli smo zabeležiti karakteristiko teh pojavov v javnem življenju pulskem, ki skelijo sedanje naslednike dobrotnikov italijanske kamore. Kesajo se, tožijo, ali — prepozno! — Pomagati si več ne morejo, ne smejo in — ne znajo.

Za časa ere Rinaldinijev-Rossettijev, ko je bil hrvaški živelj v Puli in okolici najbolj osirotel, od italijanske kamore oropan vseh pravic in narodno tlačjen, pojavil se je oznanjevalec boljše bodočnosti, dobrotnik in tolažnik zatirancev, blagi učitelj in oče istrskemu trpinu — blagi dr. Matko Laginja, — ki je z neštevilnimi naskoki in žrtvami razbil najtežje okove, ki so stiskali rod naš na istrski obali te prelepe Adrije. — Odprl je oči našemu seljaku; in le ta je spregledal in spoznal, da ima tudi on pravico do življenja, do eksistence, ki jo nudi narava in ki jo priznava zakon — vsem!

Po inicijativi tega velikega dobrotnika in rodoljuba, kakor tudi po zaslugi narodnjakov, gg. dra. Zuccona, Lackota Križa, Stihoviča, Mezoliča in drugih — uresničila se je goreča želja vseh pulskih Slovanov: pulska posojilnica in hranilnica je dozidala najlepšo palačo v Puli — „Narodni dom“. — Napis na tej lepi in v sredini pulskega mesta stoječi palači prča, da se nakane smrtnih sovragov niso posrečile, da narod hrvaški se živi tu, se razvija in je tu doma!

V soboto, dne 8. t. m. zbrali smo se prvič v prostorih te naše palače. — Brez vsake reklame prišlo nas je toliko, da ni bilo več najti praznega kottička. Bil je krasen, za pulske Slované zgodovinsko znamenit večer. — Po velikih borbah in žaljenjih smo doživeli presrečen trenutek, da smo — na svojem! — Ne le lepi prostori in krasna velika dvorana, temveč tudi zavest, da imamo tudi nekaj, česar v Puli nikdo drugi nima: take lepih in srčanih lokalov. Tej ogromni masi žarela so lica neopisnega veselja in videl si povsodi zadovoljne in smehljajoče se obraze, razun tiste dobre polovice, ki — ni dobila prostora. Bil je Nikolajev večer, prirejen po vrljem, neutrudljivem pulskem „Sokolu“. Na programu je bilo tamburanje, petje, razni šaljiivi prizori in nastop „Miklavža“, ki ga je kaj mojstersko pogodil naš vrl rodoljub in narodnjak — starosta Lacko Križ. Ponosnim glasom zaklical je ogromni množici, da lepšega daru jim pač ni mogel prinesiti, nego je ta lepi narodni dom, „ki vam ga izročam, in ki je nas vseh“.

Vzlic nepričakovano veliki vdeležbi se je vsa zabava vršila kaj lepo in v popolnem redu. — Po polnočni uri je bilo kaj lepo gledati vrvenje in vrtenje čestilcev Terpsihore, ki so rajali do pozne jutranje ure.

Slovani pulski! Srčna naša želja se je uresničila: dobili smo svoje prostore, svojo restavracijo in kavarno, dobili smo svoje zbirališče.

Sveta naša dolžnost naj bo, da v prvi vrsti podpiramo to naše podjetje. — Izogibajmo se neslanih kritik ter brezobzirno žigosajmo njih, ki bi kakor si bodi in pod katero-koli pretvezo hoteli rovti proti tem našim prostorom. Od merodajne strani pa naj bo preskrbljeno za vseobče dobro in prijazno postrežbo. — In narodna stvar v Puli se bo razvijala in rastla v presenečenje in občudovanje nasprotnikov, ki nas bodo — hočeš nočeš — spoštovali ravno zato, ker delamo in se razvijamo.

Tebi pa, dragi dr. Matko, kakor tudi vsem vam, ki ste pripomogli, da smo dne 8. t. m. obhajali tak krasen in za nas zgodovinsko pomemben večer, izrečena bodi na tem mestu tisočera hvala in slava! Hvaležnost pulskih Slovanov Vam je zagotovljena. — In Ti dragi Slovenec in Slovan, ako te kedaj dovede pot v Pulo, ne zabi priti v obiske v „Narodni dom“, kajti le tam prideš k svojini, tam bodeš vsprejet kakor brat pri bratu!

Javna ljudska knjižnica v Nabrežini. Iz Nabrežine smo prejeli nastopno izjavo: Ker se v zadnjem času — vsled dogodkov ob občinskih volitvah — širijo neke govori ce,

ki bi mogle uničevalno vplivati za ugled in vrednost „Javne ljudske knjižnice“, je potrebno, da v imenu odbora podava sledečo izjavo:

Knjižnica ni prav v nikaki zvezi z raznimi dopisi in dogodki zadnjega časa in najodločneje moramo zavrniti vsaki nedostojni zakotni napad na to našo trudom in znojem priborjeno prireditve.

V slučaju pa, da bi ta izjava ne zadoščala njim, ki nimajo pojma o pomenu in vrednosti knjižnice, ali pa njim, ki vidijo v knjižnici nekaj strah, bomo pa primorani braniti se drugim potom.

Iv. Kosmina, H. Haller, t. č. tajnik, predsednik.

Iz Kjandina nam pišejo: V nedeljo, dne 7. t. m. je bilo zbrano v gostilni „Ai baoni Soci“ domače persko društvo „Zvonimir“ iz Rocola. Zabava je bila krasna in petje lepo ubrano. Zahvaljujemo se Kjandincem na bratškem obisku ter prosimo, da bi nas rečeno društvo večkrat počastilo, da se bo naša slovenska pesem glasila tudi v našem zapuščinem Kjandinu.

Pasivna rezistenca poštinih uradnikov se pripravlja v Avstriji, kakor poročajo dunajski listi, za prihodnje božične praznike. Zahtevam poštinih uradnikov se doslej še ni ugodilo.

Sneža je padlo zadnje dni na Gorenjskem nad pol metra.

Umrl je v Gorici poveljnik 2. batalijona tamonjskega pešpolka št. 47, major Lončarevič. Pokojnik je bil zaveden Hrvat.

Barnum & Bailey. Obiskali smo te dni v ulici Molin grande št. 6 zimski vrt „Barnum in Bailey“ ter se uverili, da zasluži, da si občinstvo ogleda ta „Barnum en miniature“. Slike iz voska so popolne. Posebno pozornost občinstva vzbujata najtežja, velika deklica sedanjosti in najmanjša dama sveta — Kolibri.

Tragičen slučaj smrti se je pripetil v Podgorjah (vas pri železniški postaji z istim imenom v Istri). Triindvajsetletna slaboumna Marija Polak iz Podgorij je skočila v soboto 8. t. m. v neko tamonjsko 60 m globoko jamo. Tega ni nihče vedel. Ker je tudi drugega dne niso mogli nikjer najti, sta šla dva dekca v nedeljo zjutraj iskati jo. Prišla sta tudi do jame. Eden izmed dečkov je vrzel kamen v jamo in nesrečnica se je res oglasila. Ljudje so se hitro zbrali, da bi jo izrekli iz jame. Spustili so notri Antona Korena, ki je našel dekle še živo. Povedala je, da je skočila noter v soboto ob 4. uri popoldne iz žalosti, ker jej je mati umrla ravno tisti dan. Z velikim naporom in trudom in v nevarnosti za svoje lastno življenje je pogumni mladenič privezal nesrečnico, katero je moral še držati, in na ta način so po dveurnem mučnem delu izvlekli oba iz jame. Dekle pa je med tem (že v jami) izdihnilo.

Zopet krvav dogodek mej zakon-skima. V hiši št. 3 v zagati del Macello vecchio sta stanovala zakonska Angel Grassi in Vincenca rojena Deterba, ki imata štiri otroke, same dečke, katerih najstarejšemu je 10 let, a najmlajšemu komaj leto. On je doma iz Locorotondo pri Bari v Italiji, a ona je tudi nekje iz Italije. Poročena sta že 13 let. Njemu je sedaj 38, a njej 33 let.

Njega je že nekaj časa mučila ljubosumnost. Zapazil je bil namreč, da njegova žena preveč rada vidi nekega brivca, namreč 34-letnega Josipa Moracco, ki je doma iz Lecce v Italiji a ima tukaj lastno brivnico v ulici di Donota št. 13. Od tedaj je vedno pazil na ženo in na slednjico je prišel do prepričanja, da ima njegova žena res ljubezensko razmerje z brivcem.

Včeraj v jutro še pred 8. uro je bil šel Angel Grassi nalašč v ulico di Donota, kjer ima Moracco svojo brivnico. In glej, videl je v veži hiše št. 13, namreč one hiše, v kateri je Moraccova brivnica, svojo ženo v pogovoru z brivcem. V isti hip je brivec šel iz veže v svojo brivnico, a Grassi je šel v vežo, kjer je bila še njegova soproga. Zagledavši njega, je ona osumnila. On jo je vprašal, po kaj da je prišla tja, a ona mu je dala žaljiv odgovor, na kar je on potegnil iz žepa čevljarški krivec — on je namreč čevljar — ter jo z istim zabol štrikrat: enkrat v trebuh, enkrat v levo stegno in dvakrat v levo roko nad komolecem. Ona se je z groznim krikom zgrudila vsa krvava na tla, a on je pohitel v neko bližnjo trgovino, od koder je telefoniral na zdravniško postajo, naj bi prišel zdravnik k njegovi ženi. Za tem je pa šel domov, sedel tamo za svojo čevljarstvo mizico in se lotil dela.

Zdravnik, ki je kmalu prišel k ranjeni ženi, jo je dal nemudoma prenesti v mestno bolnišnico, kjer so jo vsprejeli v IV. kirurški oddelek. Zdravnika dr. Oliani in dr. D'Este, ki sta v bolnišnici preiskala ranjeno ženo, sta konstatirala, da je reana v trebuhu zelo nevarna ter sta izjavila, da bo najbrže treba operacije, namreč takozvane „laparatomije“.

Policijska je pa aretovala Angela Grassi, ki je takoj izročil krivec, s katerim je ranil ženo in tudi popolnoma vse priznal.

Skrb za vse 4 otročice je prevzel kr. italijanski konzulat.

Najdeno. Neki vojak 20 batalijona lovcev je dne 3. t. m. v ulici della Muda vecchia našel denarnico s zneskom denarja ameriške valjave. Izročil je denarnico in denar policiji.

Aretovan je bil 18-letni ogljar Karol M., ki nima nikakega stalnega stanovanja. Aretovan je bil pa v kavarni „All' Europa felice“ (Pri srečni Evropi), in sicer na zahtevo Mihaela Pahor, ki tudi nima nikakega stalnega bivališča. Pahor trdi namreč, da mu je Karol M. v beznici „Ai due Americani“, ki je v ulici di Crosada, ukradl iz hladnega žepa 2 kroni in 20 stotink.

Na policiji je bil Karol M. zaslišan in vzet na zapisnik, a potem izpuščen.

Koledar in vreme. — Danes: Maksencij mučenec; Siroslav; Uzdancica. — Jutri: Lucija, devica in mučenica; Dabro; Vitača. — Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 7° Celsius. — Vreme včeraj: deloma oblačno.

Društvene vesti in zabave.

„Narodna Čitalnica“ v Rojanu vpripori, kakor že objavljeno, dne 16. t. m. v dvorani „Narodnega Doma“ v Barkovljah Dolinarjevo šaloigro „Cigani“. Ta igra je pravkar izšla v Gabrščkovih tiskarni v Gorici ter je jako komična in vlezabavna. Igrana je bila samo v Ljubljani in pred kratkim v Celju, kjer je dosegla imeniten uspeh. Tudi pri nas se nadejamo enacega, zlasti ker sodeluje v glavni ulogi kakor gost g. Danilo, star igralec na slovenskem odru poznan tudi pri nas izza njegovega gostovanja pri tuk. dram. društvu. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Vstopnina 60 stot. Sedeži od I. do VI. vrste 60 stot., od VI. naprej 40 stot. Pred igro in med dejanji svira orkester pod vodstvom g. J. Rože-ta.

Akad.-tehnično društvo „Triglav“ v Gradcu priredi dne 12. decembra ob 8. uri zvečer I. izredin občni zbor s sledečim vsporedom: 1. Čitanje zapisnika, 2. Poročilo odbora, 3. Poročilo častnega sode, 4. Volitev 2 odbornikov, 5. Slučajnosti. Slovanski gostje dobro došli!

Gospodarstvo.

Gospodarska zveza za Istro ima danes v Puli svojo glavno skupščino. — Iz članka, ki ga prinaša tem povodom zadnji „Omnibus“, posebno pa iz zaključka temu članku dobivamo utis, kakor da se pojavlja v Istri jaka struja za osamosvojenje istrske zadrzne organizacije. V zaključku članka je namreč rečeno nekako tako-le: Predsednik istrske zveze je sicer goreč pristaša ljubljanske organizacije. Ali to naj ne moti nikogar. Komur je do našega napredka v Istri, naj dobro premisli stvar in naj javi svoje nazore. A kar se tiče gorečnosti predsednika naše zveze za ljubljansko organizacijo, smo gotovi, da bo znal on najti primerno pot, po kateri se more in mora iziti iz tega nedeločnega stanja.

Ta poziv ne dopušča dvoma na tem, da se nekaj pripravlja v zadrzni organizaciji Istre.

Brzobjavne vesti.

Imenovanje novih členov gospodske zbornice.

DUNAJ 11. V krogih gospodske zbornice se zagotavlja, da je vlada pooblaščená predložiti večje število novih členov gospodske zbornice, da si tako zagotovi večino za volilno reformo.

Ogrska poslanska zbornica.

BUDIMPEŠTA 10. Zbornica je nadaljevala specijalno debato o proračunu ministertva za poljedelstvo ter vsprejela naslov „centralno voditeljstvo“.

Ločitev cerkve od države na Francoskem.

PARIZ 11. Ministerski svet je odobril nasvete ministra za bogocastje, ki se nanašajo na izvedbo zakonov o ločitvi. Ministerski svet je sklenil, da se ustavijo pokojnine in doklade, da se takoj likvidira cerkveno premoženje, da se izročijo župnišča, škofijske palače, semenišča ter da se določijo kazni v interesu narodnega varstva. Nadalje ima 5500 gojencev duhovnih učnih zavodov predložiti novaškim poveljništvom odobrena potrdila, sicer bodo po 20. decembru pozvani v vojaško službo.

PARIZ 11. Zagotavlja se, da je vlada sklenila, izgnati mons. Montagninija, ki oficiozno zastopa sv. Stolico, odkar je bil odpozvan nuncij sv. Stolice. Ob 3. uri je prišla v stanovanje Montagninija sodna komisija. Montagninija odvedejo zvečer do meje.

Iz nemškega državnega zbora.

BEROLIN 11. Proračunska komisija je z veliko večino odklonila dodatni proračun, v katerem se je zahtevalo za južno-vztočno Afriko 29.220.000 mark, tako tudi vse tozadevne predloge in resolucije.

Nesreče na morju.

KODANJ 11. Med viharjem se je potopil rudniški parnik „Forsveget“. Moštvo, obstoječe iz 12 mož, je utonilo.

HAMBURG 11. Danes predpoludne je v Hansahafenu trčil parnik „Klopstock“ v parnik tvrdke Blank & Sinovi. Slednji se je potopil. Vse moštvo na njem je padlo v vodo. 14 se jih je rešilo, 4 so utonili.

Nemiri na Kitajskem.

LONDON 11. Iz Šangaja poročajo, da naraščajo nemiri na Kitajskem. Izlasti prihajajo razburljive vesti iz zapadnih in notranjih pokrajin. Guverner v Nakingu je radi tega izdal stroge odredbe. Prišlo je tudi že do spopada med četami in uporniki.

Ciklon v San Franciscu.

SAN FRANCISCO 11. Včeraj je razsajal tukaj grozen ciklon, ki je povzročil v mestu mnogo škode. Več delavcev je bilo težko ranjenih, eden pa ubit. Tudi v pristanišču je povzročil ciklon mnogo škode.

Šah umira.

TEHERAN 11. Potrjuje se, da šah umira.

Ameriški poslanik v Petrogradu.

WASHINGTON 11. Na mesto dosedanjega ameriškega poslanika v Petrogradu, Mayer-ja, je bil imenovan dosedanji poslanik v Bukareštu, Riddler.

Iz Maroka.

LONDON 11. Neko poročilo iz Tangerja pravi, da je Raisuli sporočil uradnikom sultana, da je po posvetovanju z gorskimi plemeni pripravljen marširati s 15.000 možmi proti Tangerju ter od tamkaj pregnati, oziroma, vreči v morje vse kristijane.

(Dalje na četrti strani)

ZAHVALA.

Zahvaljujemo se iz srca vsem onim blagim prijateljem in znancem, ki so blagovolili počastiti spomin nepozabnega nam gospoda

Janka Žnidarčič

povodom njegove nepričakovane in prezgodnje smrti s tem, da so ga spremili k poslednjemu počitku.

Posebno se pa zahvaljujemo gg. c. k. uradnikom, slav. županstvu, slav. odboru sežanske hranilnice in posojilnice, cenj. učiteljstvu, kakor tudi sežanskemu pevsk. društvu ter vsem onim, ki so na katerikoli način izkazali svoje sožalje.

SEŽANA, 11. decembra 1906.

Zaljujoči obitelji:
ŽNIDARČIČ - GOMBAČ.

Razpis službe.

„Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu“ raspisuje mesto

uradnika

in mesto vežbenika.

Prošnje s prepisi spričeval in opazko, kedaj lahko vstopi ter z zahtevano plačo, je vpslati do 20. dec. t. l. na predsedništvo zadruga.

UMETNI ZOBJE

z nebim obokom ali brez njega

Plombiranje zobov

Spopolnjen zistem.

Delo največe točnosti.

Izdiranje zobov brez vsake bolečine

v novem zobarskem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher

ulica della Caserma štev. 13, II. nadst.

TOVARNA POHIŠTVA

Aleksander Levi Minzi

ulica Tosa št. 52. A (lastna hiša).

ZALOGA:

PARZZA ROSARIO (šolske poslopje).

Gono, da se ni bati nobene konkurence.

Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.

Zahtevan ocah brezplačno in franke

NOVOST

Briljantno angeljsko zvone-nje za BOŽIČNO DREVO

6 podlačenimi angeli, 20 cm visoko. Nerazbitni vrh za božično drevo. — Jamstvo za točno funkcioniranje.

Najlepši in najnoviji nakit božičnega drevesca

ki ni bil na nimaibal v nobeni vrščanski družini

Vedel toplaga zrak ki ga prov očajo 3 sreče, se vrli gonilno kolosec, ob loto pritrjene kroglice utarijo ob 3 zvončke, vsad česar nastane lepo dončče zvonenje, ki spravi mlado in staro v rečano božično raspoloženje.

Cena s kartonom in navodilom vred franko proti povzetju

K 150

3 komadi K 4—
6 komadov „ 7—50
12 „ „ 15—50

Ako ne dopade, se vrne denar!

Narok na se praveča no depozitje pod analovom!

HANS BERNHARD Trst, tovarna ur Brück štev. 2153 (Češka).

Mož 200 strani obsežni glavni katalog s 3000 podobami, da pošl en na željo — sakemu vzstoj in — poštnine prosto.

Nabiralni vagoni na vse važne postaje srednje Evrope in Balkana. Posebni vagoni za vino. Vsprejemna vaboovrstne transporte od vsake strani in na sako stran. Uloga blago, uplačuje cariao in daja posojila na blago.

Robert Metzger & Co.

mednarodno spedičijsko podjetje v Trstu
Zastopnik: F. cher & Rechsteiner nasl. Zastopstva: Benetke, Milan, Bosto Arsizio, Verona, Como, Chiasso, Turin, Luino, Mannheim.

PRISTNE

švicarske žepne ure

točno uravnané, zlate, srebrne in kovinske
kupi se v novi prodajalnici za ure

Josef Oppenheim

švicarske ure in kronometri
Trst, ulica Barriera vecchia 35 (nova palača).

VELIKA IZBERA

verzic za dame in gospode, uhanov, prstanov, broš, zlatih, zlatih-plaket in srebrnih, ceneje nego drugod
Ure za dame od 3 glđ. naprej.
Popravlja hitro in ceno z večletnem poroštvom.

Trgovina z manufakturnim blagom

Rossit & Kaucich

Nasledniki Luigi Ricci-ja
Trst - ulica Malcanton št. 10 - Trst

Za zimsko letno dobo

vdobi se po najnižjih cenah:

Blago gladko za gospe	od nřv. 60 napre
„ ribelin „	90 „
„ Fuštanji zametasti „ novi vzorci „	20 „
„ s križnim tkanjem „	28 „
„ navadni novi vzorci „	20 „
„ mešani „	23 „

VELIKANSKA ZALOGA

maj, nogovici, volnenih rut, flanelnih šalov, volnenih in svilenih prevez.

Trgovina z manufakturnim blagom

Rossit & Kaucich

Nasledniki Luigi Ricci-ja
Trst - ulica Malcanton št. 10 - Trst

Za božične praznike

— in —
ново leto!
VELIKA ZALOGA
zlatih, srebrnih in kovinskih ur, verižic vsake vrste.

Regulatorji in budilke najuglednejih švičarskih tovarn.

Prodaja in zamenjaje z rabljenimi predmeti.
Popravlja po nizkih cenah s poroštvom.

Carlo Cavesso, urar

TRST, Corso štev. 19.

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5.

KATALOGI BREZPLAČNO.

HOTEL BALKAN70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji
Cene zmerne Počakaj & žogi**HOTEL BALKAN****R u s i j a.**

PETROGRAD 11. Včeraj je bil otvorjen prvi shod trgovskih, industrijskih in poljedelskih zastopnikov Rusije.

PETROGRAD 11. Car je podelil en milijon rubljev za bedo trpeče prebivalstvo.

PETROGRAD 11. Ko je 2000 delavcev tukajšnje tovarne Thornton pasiralo neko ozko brv, da bi prišli na drugi breg Neve, se je brv zrušila. Na brvi je bilo okoli 100 delavcev. Delavci so padli v vodo. Enajst se jih je rešilo. Število ponesrečencev se bo še le danes zamoglo natančno določiti v tovarni.

PETROGRAD 11. Od delavcev tovarne Thornton, ki so včeraj ponesrečili na brvi preko Neve jih ni danes prišlo na delo 200. Ravateljstvo tovarne meni, da je utočilo le malo delavcev, in da manjka mnogo delavcev, ker se boje pota čez Nevo.

Trgovina.

Borzna poročila dne 11. decembra.
Tržaška borza.

Napoleoni K 19.12—19.15—, angleške lire K — do —, London kratak termin K 240.90—241.15
Francija K 95.40—95.60, Italija K 95.50—95.70—
Italijanski bankovci K —, Nemčija K 117.55—117.70, nemški bankovci K —
avstrijska enotna renta K 99.20—99.50, ogrska krona renta K 95.75—96.05, italijanska renta K —
—, kreditne akcije K 691—693—
državne železnice K 679.50—681.50—, Lombardi K 178.50—180.50, Lloydove akcije K 795—805—
Srečke Tisa K 331.75—335.75, Kredit K 496—
do 498—, Bodenredit 1880 K 302—310—, Bodenredit 1889 K 302—310—, Torske K 160—
do 162—, Srbske — do —

Dunajska borza ob 2. pop.

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju	100.20	110.25
— srebru	100.40	100.45
Avstrijska renta v zlatu	117.60	117.50
— v kronah	99.15	99.20
Avstr. investicijska renta 3 1/2%	89.85	89.85
Ogrska renta v zlatu 4%	114.40	114.40
— kronah 4%	95.85	95.85
— 3 1/2%	84.95	84.95
Akcije nacionalne banke	1774—1774—	
Kreditne akcije	689.25	690.50
London, 10 Letr.	240.82 1/2	240.85
100 državnih mark	117.57 1/2	117.60
90 mark	93.50	23.50
2 frankov	19.10 1/2	19.11
100 ital. lir	95.0	95.55
Cesarski cekini	11.31	11.31

Parizka in londonska borza.

Pariz: (Sklep.) — Francoska renta 96.05, Italijanska renta 103.60, španski exterior 94.65, akcije otomanske banke 678—, Menjice na London 252.65.

Pariz: (Sklep.) Avstrijske državne železnice — Lombardi 189—, unificirana turška renta 94.37, avstrijska zlata renta 99.10, ogrska 4% zlata renta 97.55, Lenderbank 507—, turške srečke 149.50, parizka banka 16.69, italijanske meridijske akcije 784—, akcije Rio Tinto 20.60, Mlačna.

London: (Sklep.) Konsolidiran dolg 86 1/2, srebru 32—, Lombardi 7 1/2, španska renta 94—, italijanska renta 102 1/2, tržni diskont 5 1/2, menjice na Dunaju —, Stalna.

Tržna poročila 11. decembra.

Budimpešta. Pšenica za april K 14.84 do K 14.86, riž za april K 13.18 do 13.20, oves za april K 15.02 do 15.04, koroza za maj 10.86 do 10.38.

Pšenica: ponudbe in povpraševanja omejeno, tendenca vzdržana. Prodaja: 30.000 met. stotov, nespremenjeno: druga žita nespremenjeno. — Vreme: mrak.

Hamburg. (Sklep pop.) Kava Santos good average, za december 32 1/2, za marec 33 1/2, za maj 34—, za september 35—. Stalna. Kava Rio navadna loco 34—35 navadna realna 37—38 navadna dobra 39—41. Vreme lepo.

Havre. (Sklep.) Kava Santos good average za tekoči mesec 40 1/2, za marec 41—. Stalna.

New-York. Kava Rio za bodoče dobave. Stalna, za 5 do 10 stotink nižje. — Prodaja: 3000 vreč.

Pariz. Rž za tekoči mesec 17.75, za januar 17.75, za januar-april 17.75, marec-junij 17.75 (mirno). — Pšenica za tekoči mesec 23.35, za januar 23.20, za januar-april 23.30, za marec-junij 23.45 (starno). — Moka za tekoči mesec 29.85 za januar 29.90, za januar-april 29.90, za marec-junij 30.25 (mirno). — Repično olje za tekoči mesec 87 1/2, za januar 86 1/2, jan-april 82 1/2, za maj-avgust 71 1/2 (starno). Spirit za tekoči mesec 41 1/2, za januar 42 1/2, za januar-april 43 1/2, za maj-avgust 44 1/2 (mirno). — Sladkor surov 88 1/2, nov 24 1/2—25 (mirno), bel za tekoči mesec 27 1/2, za januar 27 1/2, za januar-april 28—, za marec-junij 28 1/2 (starno), rafiniran 58—58.50. — Vreme: oblačno.

MALI OGLASI.

Mali oglasi računajo se po 3 stot. besede; masnotiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina 40 stotink. Plača se takoj.

Kdor izve Trsta pisarno naroči kak „MALI OGLAS“, na pošlje denar v naprej, ker drugače ne bo njegov oglas objavljen če ni oseba poznana Upravi lista.

Tarifa je natisnjena na čelu „MALI OGLASOV“ in vsako leto preračuna, koliko mu je plačati s tem, da prejšnje besede oglasa treba natisniti na „INSERTATNI ODDER“, „Edinosti“.

Na vprašanja potem pisem bo dalj „INSERTATNI ODDER“ informacije edino le, če bo pisnu priložena znanaka za odgovor.

Dve družini (skupno 8 oseb) iščejo za februar ali avgust dve stanovanji (5—7 sob, dve kuhinji), vodo, ako možno plin in to v kakem dvorcu (villa) ne preveč oddaljeno od glavne pošte. Ponudbe pod „D. D. 8“ na „Insertatni odder Edinosti“.

Radi odpotovanja se takoj prodaja „Poliphon“, pe zlonoma nov z 30 kovinskimi ploščami; izbrani, večinoma ruški komadi. Igra mehko in harmonično, primeren za društvo in rodino. — Cena 35 gld., vreden 90 gld. Via Nuova št. 11, IV. nad., deano. 1353

Motor „ASTER“, 9 konjskih sil, v dobrem stanju, je na prodaj. Natančna poročila daje Fran Sandrin — Miren pri Gorici. 1396

Išče se čevljarkega pomočnika v Rojano (blizu Šole) št. 256. 1442

Postiljen za vožnjo pošte iz Podgrada v Bistrico se takoj sprejme. Plača po dogovoru. Služba stalna. Zahtevam znanje s konji ravnati in poštenost. Dragotin Gobec — Podgrad (Istra). 1421

Henr. Škrdla (ulica Raffineria št. 3). Tovarna sladčič, konfetur in kanditov. Zmerne cene. Pošiljave na deželo. 361

Kdor išče službo ali kakoršno-koli zaposlenje: kdor išče uradnike ali službeno osebje: kdor ima za oddati sobe, stanovanja, dvorce; kdor ima za prodati hiše, polja, dvorce; kdor želi posojila, vknjižbe itd., prodati ali kupiti premičnine ali sploh rabljene predmete itd. itd. raj se poslužiti **MALI OGLASOV**, „Edinosti“, ki so najcenejši, največ čitani in najbolj pripravljeni v dosego namena.

V zimskem vrtu ul. Molin grande št. 6-8

je na novo semkaj došla
najtežja velikanska deklica sedanjosti
se svojimi dresiranimi kačami, in ki se producira s svojimi močmi.
Nadalje najmanjša dama sveta imenovana princesinja „COLIBRI“
Živeča punčka 15 let stara in 9 1/2 kg težka.

Corso šte. 17, II. nadstr. — — — — — Corso šte. 17, II. nadstr.

Avtorizovana pripravljavna šola

ZA IZPIT ENOLETNEGA DOBROVOLJSTVA

ki jo vodi profesor komunalne gimnazije R. dr. de Layk.

Redni tečaj od oktobra do prih. junija. Brzi tečaj od srede novembra do srede februarja. Poučajejo profesorji komunalne gimnazije, mestne realke, c. kr. trgovske in pomorske akademije. Pouk v italijanskem in nemškem jeziku. Informacije in vpisovanja vsaki delavni dan od 6. ure naprej.

Corso šte. 17, II. nadstr. — — — — — Corso šte. 17, II. nadstr.

Večkratno odlikovana
prva in edina
Livarna zvonov
v TRSTU
artistična vlijanja
Romeo Sapagna
Trg della Valle in
sv. Ivan (Vrdela)
TELEFON številka 1673

Oglase, poslana, osmrtnice, zahvale, male oglase in v obče kakoršno koli vrsto oglasov sprejema „Insertatni odder“ v ulici Giorgio Galatti št. 18 (Narodni dom) polnadstropje, levo. Urad je odprt od 9. zjutraj do 12. in od 3. do 8. pop. Po noči se sprejema v „Tiskarni Edinosti“.

V broznanji prodajalnici jestvin in kolonijal
Petra Peternel
v ulici Giulia šte. 76

je vdobiti vsakovrstne jestvine, kakor: kavo, riž, testenine (napeljske), sladkor, turško in belo moko, naravno maslo, sveče milo, jedilno olje prve vrste. — **Blago vedno sveže.**

Zaloga dalmatinskih vin

lastni pridelek v Kani pri Trpanju

Marko Orhanović

Trst — via della Sanità šte. 18
Prodaja na debelo:
v sodčkih, damizanah in steklenicah.

Pristno olje.

Vittorio Candellari

Trst, Piazza Carlo Goldoni (ulica dele Zudecche šte. 1)

slikar-kaligraf za napise (Specijalist)

Slika sobe in lakira. — Natančno delo.

Izdeluje najhitreje. — CENE ZMERNE.

Zaloga ovsia in klaje

Prodaja tudi koruzno perje za postelje.

M. ud. ZERQUENIK
ulica Luigi da Palestrina 2 (ogel ul. Coroneo)

Guerino Marcon
ulica Tivarnella šte. 3.

Priporoča svojo zalogo oglja in drv ki je vedno preskrbljena z najboljšim kranjskim blagom. Prodaja na debelo in drobno. Pošiljanje na dom.
Telefon šte. 1664.

FRANCESCO S. DONATI

elektrotahnik

TRST, ulica dell' Acquedotto št. 25

Avtorizovana elektrotehnična delavnica s pridelano mehanično delavnico

Sprejema vseh vrst električne razsvetljave, zvonov, telefonov, strojev, kakor tudi mehanična dela, ki so v zvezi z elektrotehniko, kakor poprave dinamičnih motorjev in posredne svetilke kakoršnega koli sistema.

Cene jako zmerne in izvršitev popolna.

Fran Kociančič, Trst

Via Campanile št. 11 (P. Ponterosso)

Naznanjam vsem slovenskim družinam in kuharicam, da sem prevzel

Veliko trgovino jestvin
z mešanim blagom

blago prve vrste po jako nizki ceni. Pošiljam blago tudi od 5 kg naprej na deželo po povzetju ter se priporočam za mnogobrojni obisk.

Velika zaloga istrijskega in dalmatinskega vina, belega in črnega iz najboljših kleti, marsala I. vrste na debelo in drobno. Pošilja na dom brezplačno vsako količino, izven Trsta franco postaja Trst po konkurenčnih cenah. **Ul. Giov. Boccaccio 11 FRATELLI de GIOIA, Trst**

Slovenci! Podpirajmo „Dijaško podporno društvo“ v Trstu

OGLAS.
V bogatej zalogi pohištva
Em. Ehrenfreund
(prej Jesi)
ulica Nuova 24 (priliko)
daje nove in rabljene pohištvo po konkurenčnih cenah v najem.

Hočete se prepričati? obiščite velika skladišča

Marije vdove Salarini

Ponte della Fabra 2 (vagal Torrente). ul. Poste Nuove 5 (Alta Città di Londra)

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške, dečke, kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kožuh in raznih paletotov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski loden. Nepremodljivi plašči (triat ang. esk). Specijaliteta: blago tu- in inozemskih tovaru. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

Prva in edina
pisarna v vojaški stvari

koncesionirana od vis. c. k. namestništva
ulica Bachi št. 12, II. nadst.
(uhod pod prehodiščem.)

Daja nasvete in informacije o vsem, kar se tiče novčenja in vojaške službe. Izdeluje in odposilja vsako vrsto preselj. vojaškega značaja — oproščanje od vojaških vaj in kontrolnih shodov, enoletno dobrovoljstvo, ženitbe, doseganje zakonitih ugodnosti glede prezenčne službe vsprejetja v vojaške šole itd. itd. Pooblaščen je zastopati stranke pred upravnimi oblastmi. Posreduje v najtežavnih stvareh. Reševanje hitro in točno.
UREADNE URE:
Ob delavnikih od 9.—12. pop., in 4.—7. pop., ob nedeljah in praznikih od 10.—12. pop.

Slovenci!

lastniki krm, gostila, hiš in stanovanj, kupajo mrežice in druge predmete za plinovo razsvetlavo v prodajalnicah o o o o o o o

Ermano Cattelani

Trst, ulica Acquedotto šte. 10 Trst

kjer najdete najprimerneje cene in trpežno blago

Vsako zobobol, vsako neprijetno sapo, nelodstranjuje hitro iz trajno balzamično-eterična voda za usta, čista istočasno zobe, osvježuje zobno meso, uvrščujoča in zabranjujoča votlost zob. 1 stekleničica 40 nč., a pošto 20 nč. omet. Dobiva se samo v lekarni **PRAXMAREZ** („Al due mori“) TRST, Muncipalna palača, Telefon šte. 72.

Andrej Rudeš, mizar

in izdelovalec pohištva

ulica Irene della croce 4, in ulica Scussa 8

Ima vedno v zalogi zakonske in obedovalne sobe najčiste in tčno delane v astal delavnici.

Posebna izbira kuhinjske opreme.

Specijaliteta: **OMARE-LEDENICE**

Sprejemlje kakoršno-koli naročilo za tu in za zunaj, kakor tudi poprave.

TVRDKA
Emilio Segrè
je otvorila novo zalogo
koroškega lesa
v ulici Antonio Caccia št. 17 (ex Androna del Moro)
KONKURENČNE CENE.

Trst — Austro - Americana — New-York

Anonimno parobrodno društvo.

Edino domače društvo za promet blaga in potnikov med Trstom in New-Yorkom ter med

Trstom in vsemi glavnimi lukami Amerike

2 najmodernejši parniki, ki so večim delom zgradjeni navlašč

za prevažanje izseljencev.

V Trstu dobivajo potniki pred odhodom parnikov hrano in stanovanje v novozgrajenem hotelu: „PENSION-AUSTRO-AMERICANA“.

Is TRSTA odhajajo parniki vsakih 8 dni. — Brzi in elegantni novi parnik

Sofia Hohenberg

odpoteje v NEW-YORK dne 21. decembra t. l.

Cene jako nizke.

Za natančnejša navodila treba se je obrniti na upravo društva: Trst, ul. Molin piccolo 2